

SECȚIUNEA LICENȚA

CZU: 657.422.2:336.226.322(478)

DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2023.27>

ASPECTE CONTABILE ȘI FISCALE PRIVIND CREAŢELE COMPROMISE

ACCOUNTING AND TAX ASPECTS REGARDING COMPROMISED DEBTS

Autor: VIOLETA CODREAN, ORCID: 0000-0002-1966-8006

e-mail: codrean.violeta@ase.md

Conducător științific: RUSLAN HAREA, ORCID: 0000-0003-0098-6837

e-mail: harea.ruslan@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *In the context of the market economy, the results of any entity's activity are conditioned by the effectiveness of commercial settlements. The purpose of this work is to highlight the accounting and fiscal aspects regarding the compromised claims within the domestic entities. Thus, in the process of carrying out a quality research, the bibliographic and bibliometric analysis of the subject was carried out, through the platforms Google Scholar, Scopus, Web of Science and Biblioshiny, which allowed the research of the concept of "compromised debts" at the national and international level through the prism a few criteria. At the same time, in the context of the exposition of the practical aspects in relation to the studied topic, the accounting methods of compromised claims according to the legislation in force and the fiscal implications were presented, through rigorous examples. In conclusion, the main accounting and fiscal aspects regarding compromised claims were highlighted, in this case, the way to complete the Income Tax Declaration (VEN 12) regarding income tax and value added tax was presented with a concrete example added, resulting from the repercussions of their appearance at the entity.*

Keywords: *receivables, compromised receivables, debtors, limitation period, adjustments for tax purposes, inventory*

JEL: M40, M41

Introducere

În procesul de desfășurare a activității economice a persoanelor fizice și juridice, se formează un sistem complex de relații economice și juridice de drepturi și obligații, în funcție de poziția pe care o are fiecare participant, acestea se concretizează în creanțe, dar și datorii. În contextul economiei de piață, rezultatele activității economice a entității sunt condiționate de eficacitatea decontărilor comerciale, or, această calitate constituie premiza unei gestionări adecvate a tranzacțiilor comerciale în condiții de minimizare a riscurilor de incapacitate de plată și solvabilitate.

Dezvoltarea eficientă și durabilă a entității solicită tot mai multe resurse financiare, care pot fi obținute prin încasarea veniturilor din vânzări în urma comercializării bunurilor economice sau prin atragerea resurselor financiare de la terți. Adesea, în demersul majorării resurselor proprii, entitățile optează pe varianta vânzărilor în credit, reieșind din situația în care posibilitățile financiare ale cumpărătorilor sunt limitate și nu-și pot onora datoria, fapt ce generează apariția creanțelor.

Creanțele în esența lor, reprezintă activele proprii ale entității, „retrase” din circuitul economic în mod benevol, fapt care influențează negativ activitatea acesteia, în cazul neachitării la timp a acestora de către cumpărători sau al creșterii necontrolate a ponderii creanțelor în total venituri din vânzări în vederea înrăutățirii capacității de plată a acesteia [2]. Întrucât existența creanțelor nu poate fi evitată

de către o entitate, este indispensabil de a prestabili și menține un nivel optim al acestora, astfel încât să nu influențeze în mod negativ stabilitatea economico-financiară a entității.

Din punct de vedere *economic*, creanțele, sunt o componentă a activelor ce reprezintă dreptul entității față de alte persoane fizice și juridice, care apar ca datorie față de entitatea dată. Deopotrivă, din punct de vedere *juridic*, creanța constituie un drept al uneia dintre persoanele care sunt subiect într-un raport juridic de obligație, denumită creditor, de a pretinde celeilalte părți, denumită debitor, îndeplinirea obligației acesteia. Deci, dreptul entității față de alte persoane fizice și/sau juridice, care apar ca datorie față de entitatea dată [6, p.269].

Scopul cercetării rezidă din imperativul cunoașterii aspectelor privind tratamentul contabil și fiscal al creanțelor compromise din perspectiva reglementărilor legislative naționale, de asemenea, se urmărește reliefarea aspectelor practice privind contabilizarea creanțelor compromise și ajustarea acestora în scopuri fiscale la sfârșitul perioadei de gestiune.

Actualitatea temei este demonstrată prin alura practică, numeroase entități confruntându-se în activitatea practică cu dificultăți la recuperarea creanțelor, dar și alura teoretică, ce se materializează prin interesul cercetătorilor pe plan național și internațional asupra problematicii, întrucât economia contemporană dictează propriile condiții și necesită o corespundere acestora.

Generalizând, rolul contabilității crește semnificativ în luarea deciziilor operaționale și pe termen lung, deoarece informațiile despre decontările comerciale sunt furnizate de contabilitate și confirmate în cadrul auditului situațiilor financiare [9, p.4], de aceea, o „radiografie” a principalelor aspecte privind creanțele compromise este mai mult decât necesară.

Metodologia de cercetare

Baza metodologică a lucrării o constituie cercetarea teoretică și practică, aplicându-se mai multe metode de cercetare: *metoda analitică* (examinarea literaturii de specialitate privind contabilitatea creanțelor și a actelor normative și legislative ce le reglementează), *analiza bibliometrică* (cercetarea platformelor Web of Science, Scopus, Google Scholar și a software-ului de interpretare a rezultatelor Biblioshiny), *metoda comparației* (examinarea esenței metodelor de contabilizare a creanțelor compromise), *metoda sintezei* (concentrarea principalelor aspecte contabile și fiscale privind creanțele compromise), de unde rezidă că metodologia se axează pe analiză, sinteză, descriere și comparare.

Problematica creanțelor compromise, a impulsionat cercetarea științifică de bază, aplicată și teoretică. Astfel, în raport cu tema cercetării, s-au identificat numeroase publicații științifice la nivel național ale autorilor Nedeița, A. [9], Grigoroii, L. [6], Mihaila, S. [1], Harea, R [7] și alții, deopotrivă, prin prisma platformelor menționate, s-au evidențiat la nivel internațional cei mai citați autori: Deaconu, A. [5] (România), Guan, J. (Germania), Shi, Dh. (Japonia), Zurada, J. (SUA) și alții.

Într-u identificarea publicațiilor pertinente în raport cu tema cercetată la nivel internațional, s-au prestabilit următoarele criterii de cercetare: *identificarea sintagmei „bad debt”* (la nivel internațional nu se operează cu sintagma „creanțe compromise”, deopotrivă, în literatura românească se identifică ca „clienți incerti sau în litigiu”) *în tematica lucrărilor publicate în perioada 1956-2023*.

În urma analizei, s-au identificat aproximativ 26900 rezultate pentru sintagma „bad debt” și 30 rezultate pentru sintagma „creanțe compromise” prin intermediul motorului de căutare Google Scholar, regăsindu-se numeroase articole ale certătorilor autohtoni și străini. După aceleași criterii, s-a cercetat platforma Scopus, care a oferit 651 rezultate și Web of Science, cu 235 publicații, care s-au extras în scopul interpretării datelor cu ajutorul software-ului Biblioshiny. Conform rezultatelor obținute în figura 1, cele mai multe lucrări științifice au fost publicate în anul 2022 – 16 publicații,

2019 – 14 publicații, 2021 – 13 publicații, 2010, 2015 – 11 publicații etc., ceea ce sporește actualitatea problematicii studiate în rândul cercetătorilor.

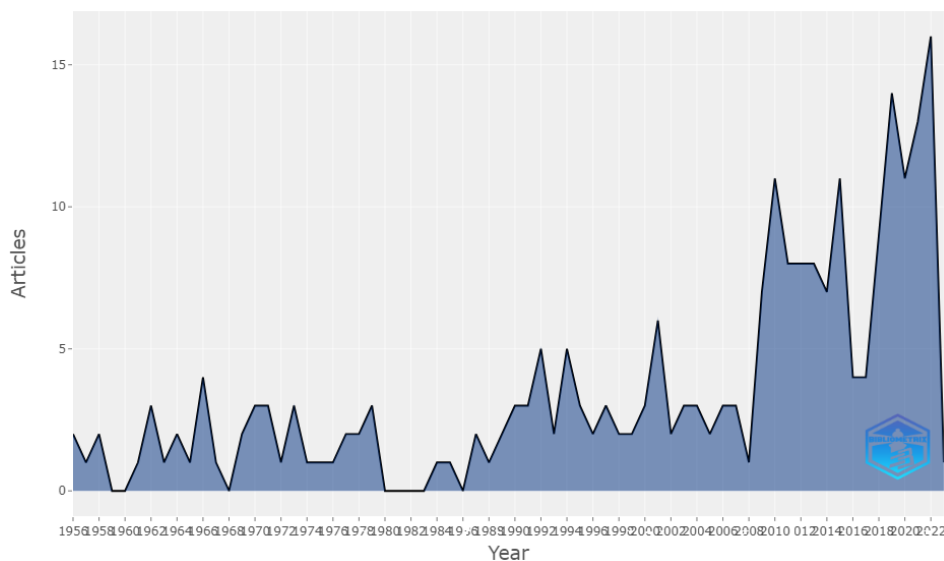

Figura 1. Productivitatea științifică anuală în perioada 1956 – 2023

Sursa: elaborat de autor prin intermediul software-ului Biblioshiny

Totodată, devine imperativă cunoașterea celor mai productive țări în materie de rata publicării în raport cu tematica cercetată, astfel, în baza figurii 2 se poate observa că țările cu cele mai multe publicații în perioada 1956-2023 au fost Statele Unite ale Americii – 139 publicații, China – 75 publicații, Regatul Unit – 21 publicații, Vietnam – 17 publicații și altele. Concomitent, printre țările a căror articole sunt cele mai citate, se regăsesc: Statele Unite ale Americii – 983 citări, Japonia – 549 citări, China – 236 citări, Regatul Unit – 189 citări, Finlanda – 56 citări, Turcia – 43 citări etc.

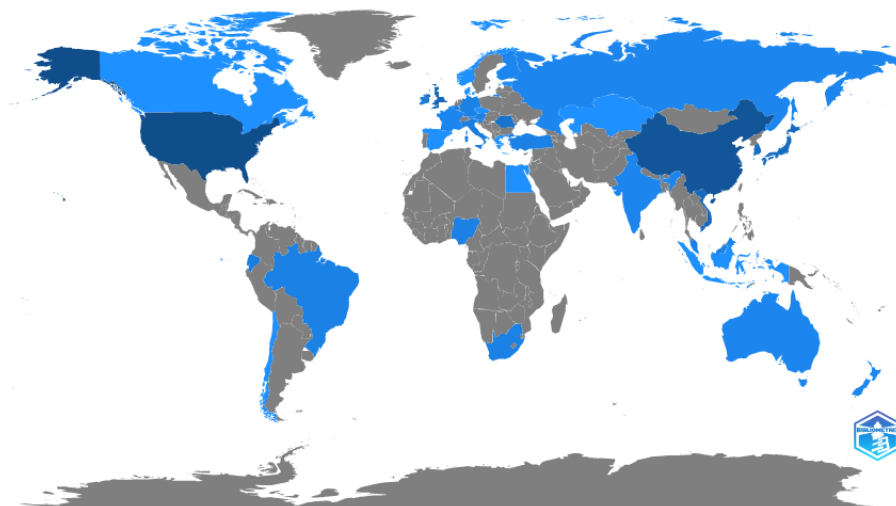

Figura 2. Productivitatea științifică a țărilor în perioada 1956 – 2023

Sursa: elaborat de autor prin intermediul software-ului Biblioshiny

Având la bază publicațiile științifice, se pot reliefa cele mai relevante cuvinte utilizate de către autorii publicațiilor științifice, fapt ce denotă direcția de studiu și aspectele care provoacă interes în contextul creanțelor compromise. Drept urmare, autorii acordă prioritate termenilor: *bad debt*, *credit scoring*, *credit risk*, *data mining*, *earnings management*, *bad debt expense*, *bad debts* etc.

Sintetizând, problematica creanțelor compromise a fost și este de mare actualitate, ceea ce se datorează caracterului universal al acestora, fiind specifice oricărei entități.

Tratamentul contabil al creanțelor compromise

În accepțiunea generală, creanțele constituie valori economice avansate temporar de titularul de patrimoniu altor persoane fizice și juridice și pentru care urmează să primească un echivalent valoric. În conformitate cu Standardul Național de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare” (în continuare SNC), creanțele reprezintă „drepturi ale entității ce decurg din tranzacții sau evenimente trecute și din stingerea cărora se așteaptă intrări (majorări) de resurse care încorporează beneficii economice” [11, pct.4], respectiv, creanțele rezultă din contractele comerciale și cerințele legislației, cum ar fi facturi fiscale emise, ordine de acordare a avansurilor spre decontare, decizia de plată a dividendelor, plata în avans a impozitelor, TVA aferentă avansurilor primite și altele.

Standardul reglementează criteriile generale privind componența, modul de recunoaștere și evaluare, formare și stingere a creanțelor, deopotrivă, în figura 3 sunt prezentate și alte acte normative și legislative ce reglementează creanțele la nivel național și internațional.

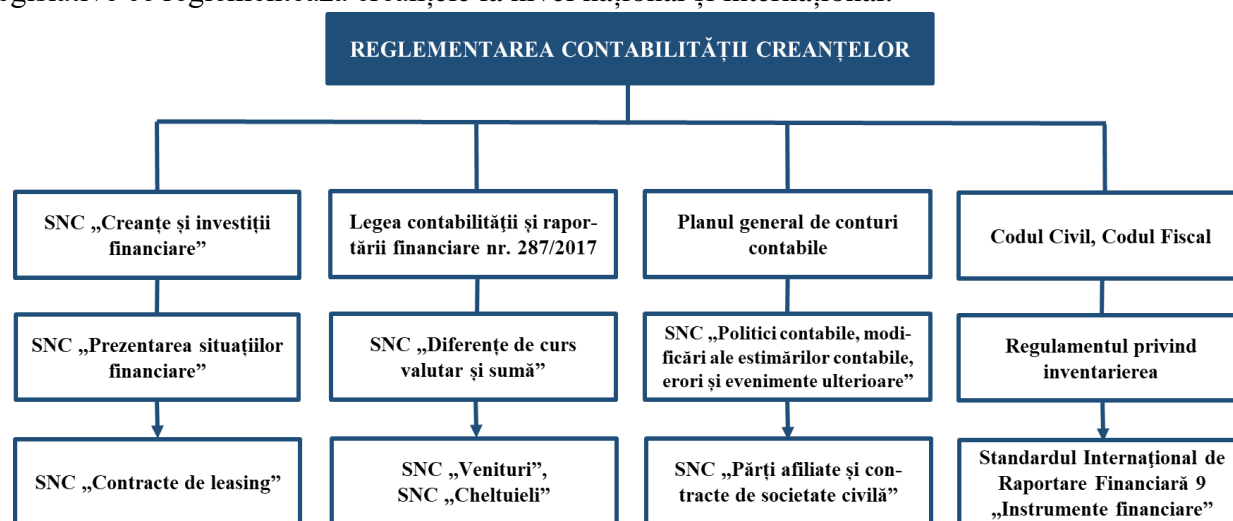

Figura 3. Reglementarea contabilității creanțelor la nivel național și internațional

Sursa: elaborat de autor

Potrivit pct.7 al SNC „Creanțe și investiții financiare”, creanțele se clasifică după trei criterii: conținut economic, grad de afiliere al părților, termene de achitare și deținere [11]. În prezenta lucrare se pune accent pe clasificarea în funcție de conținutul economic, în speță, pe creanțele comerciale – creanțele privind bunurile vândute, serviciile prestate (transport, consultanță, turism, reparație) și lucrările executate ce se recunosc pe măsura livrării.

În general, clasificarea creanțelor joacă un rol important la recunoașterea și evaluarea acestora în contabilitate, la adoptarea deciziilor și la întocmirea situațiilor financiare.

Recunoașterea creanțelor reprezintă procesul înregistrării în contabilitate și de includere în situațiile financiare a elementelor contabile, care are loc în baza documentelor care confirmă apariția circumstanței respective [6, p.272]. Raportându-ne la prevederile standardului [11, pct.5], creanțele se recunosc ca active în baza contabilității de angajamente în cazul în care există certitudinea obținerii beneficiilor economice și valoarea creanțelor poate fi evaluată în mod credibil.

Evaluarea creanțelor vizează procedeele de determinare a sumelor care vor fi reflectate în contabilitate și în situațiile financiare în perioada de gestiune curentă. Se evidențiază două forme de evaluare a creanțelor: *evaluarea inițială* – creanțele se evaluează la valoarea nominală (valoare stabilită de părțile contractante și confirmată documentar), inclusiv impozitele și taxele calculate în conformitate cu legislația în vigoare (taxa pe valoarea adăugată, accize, alte impozite și taxe) [11, pct.12] și *evaluarea ulterioară* – se efectuează la data raportării financiare, în situațiile financiare creanțele

reflectându-se la valoarea contabilă (se determină ca diferența dintre valoarea nominală și suma provizioanelor (corecțiilor) pentru creanțele compromise [6, p.278].

Creanțele comerciale, spre deosebire de celelalte tipuri de creanțe, se supun în permanență unor riscuri de neachitare, în cazul vânzărilor bunurilor pe credit comercial. Oricât nu s-ar strădui entitățile să-și asigure plata drepturilor sale, întotdeauna va exista un număr de clienți care nu pot sau nu doresc să-și achite datoriile. [9, p.69-70] Creanțele comerciale ale acestor clienți sunt numite în literatura de specialitate în mod diferit: creanțe dubioase, incerte, insolubile, actualmente – creanțe compromise și reprezintă o pierdere ce ține de vânzările pe credit.

Evaluarea ulterioară a creanțelor presupune, estimarea probabilității neachitării creanțelor în perioadele următoare. Anual, având la bază prevederile Regulamentului privind inventarierea și Legea contabilității și raportării financiare, orice entitatea realizează inventarierea decontărilor cu debitorii, drept urmare, este necesar de evaluat posibilitățile reale de încasare în momentul întocmirii situațiilor financiare.

În conformitate cu pct.75 al Regulamentului privind inventarierea, „în cazul depistării creanțelor compromise și datoriilor cu termen de prescripție expirat se întocmește Nota informativă, cu indicarea explicațiilor persoanelor responsabile” [8]. Respectiv, lista de inventariere a creanțelor evidențiază următoarele tipuri de creanțe: *certe* – care vor fi încasate și *incerte* – care nu sunt reale pentru recuperare.

Reieșind din cele menționate, creanțele se consideră compromise în cazuri în care *termenul de prescripție* prevăzut de legislația în vigoare a expirat sau cumpărătorul (clientul) se află în situație financiară nefavorabilă (creanțele nu au acoperire garantată și nu pot fi încasate) [11, pct.36]. Potrivit art.267-270 al Codului Civil [3], termenul de prescripție poate fi de *3 ani* – termenul de prescripție general în interiorul căruia entitatea poate să-și apere, pe calea inițierii în instanță de judecată, dreptul încălcat, și *6 luni* – termenul de prescripție special care se aplică pentru: încasarea penalității, viciile ascunse ale bunului vândut, lucrărilor executate etc.

Recunoașterea creanțelor compromise se face în baza documentelor care confirmă circumstanța respectivă, și anume: ordinul conducătorului entității, lista de inventariere a creanțelor comerciale și hotărârea organului de drept referitoare la imposibilitatea achitării datoriei de către cumpărător [6, p.293]. În speță, hotărârea organului de drept servește drept bază pentru decontarea creanței în scopuri fiscale, însă în contabilitatea financiară nu este obligatorie.

În conformitate cu politicile contabile, creanțele compromise pot fi contabilizate prin două metode: *metoda directă* și *metoda provizioanelor (corecțiilor)* [11, pct.37]. Metoda de decontare a creanțelor compromise, precum și modul de constituire a provizioanelor se selectează de fiecare entitate de sine stătător și se reflectă în politicile contabile.

În cazul aplicării metodei directe, creanțele compromise se decontează la cheltuieli curente în perioada de gestiune în care au fost recunoscute drept compromise, conform exemplului 1:

Exemplul 1. În urma inventarierii din luna decembrie a anului 2022 la entitatea „Alfa” SRL, au fost depistate creanțe cu termenul de prescripție expirat. Astfel, în conformitate cu ordinul conducătorului emis în baza procesului-verbal de inventariere a creanțelor s-a decontat creanța compromisă în sumă de 12 600 lei, inclusiv TVA – 2 100 lei a debitorului „Beta” SRL, care a fost declarat de organul judiciar ca fiind insolubil.

1. Reflectarea sumei creanței decontate (fără TVA):

Debit contul 712 „Cheltueili de distribuire” – 10 500 lei

Credit contul 221 „Creanțe comerciale” – 10 500 lei

2. Reflectarea sumei TVA trecută în cont:

Debit contul 534 „Datorii față de buget” – 2 100 lei

Credit contul 221 „Creanțe comerciale” – 2 100 lei

Deopotrivă, creanțele compromise decontate anterior la cheltuieli curente se pot restitui, contabilizându-se ca majorare concomitentă a creanțelor și veniturilor curente.

În cazul aplicării metodei provizioanelor, corecțiile se constituie pe măsura vânzării bunurilor sau prestării serviciilor în termenele prevăzute de politicile contabile (lunar, trimestrial, anual) [11, pct.40], modul în care poate fi determinată mărimea corecțiilor privind creanțele compromise este prezentat în figura 4.

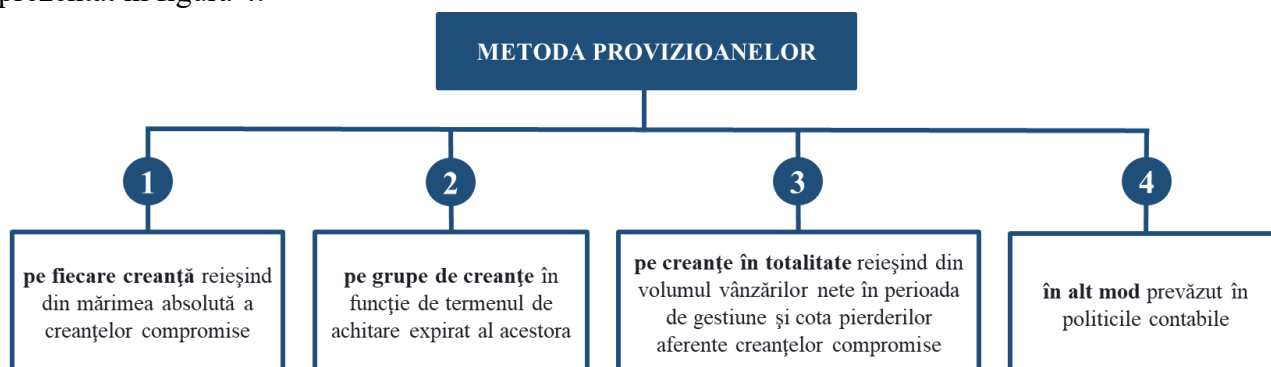

Figura 4. Determinarea mărimii corecțiilor creanțelor compromise conform metodei provizioanelor (corecțiilor)

Sursa: elaborat de autor în baza pct.41 al SNC „Creanțe și investiții financiare” [11]

Determinarea mărimii provizioanelor *pe fiecare creanță* necesită analiza solvabilității fiecărui debitor și posibilitatea îndeplinirii integrale sau parțiale a obligațiilor financiare de către acesta [11, pct.42], conform exemplului 2:

Exemplul 2. „Alfa” SRL a vândut entității „Beta” SRL în luna mai a anului 2022 produse în valoare de 50 000 lei, stabilind termenul de achitare – 15 iunie 2022. Drept urmare, creanțele nu au fost achitate în termenul stabilit din motivul insolvabilității cumpărătorului.

1. Reflectarea constituirii provizioanelor la data raportării:

Debit contul 712 „Cheltueili de distribuire” – 50 000 lei

Credit contul 222 „Corecții (provizioane) privind creanțele compromise” – 50 000 lei

Determinarea mărimii provizioanelor *pe grupe de creanțe* solicită clasificarea acestora după termenul de achitare expirat și stabilirea cotei creanțelor compromise aferente fiecărei grupe, conform exemplului 3:

Exemplul 3. „Alfa” SRL dispune de următoarele date privind creanțele grupate după termenul de achitare expirat (tabelul 1):

Tabelul 1. Situația grupelor de creanțe la 31.12.2022

Cumpărător	Soldul creanțelor comerciale, lei	Termenul de achitare expirat				
		1-30 zile	31-60 zile	61-90 zile	91-120 zile	peste 120 zile
1	2	3	4	5	6	7
A	30 000		30 000			
B	55 000			55 000		
C	315 000	204 750	110 250			
D	75 000				75 000	

E	28 000					28 000
Total	503 000	204 750	140 250	55 000	75 000	28 000
Cota creanțelor compromise, %	x	1	3	10	30	50

Sursa: elaborat de autor

Drept urmare, pornind de la informația prezentată în tabelul 1, se determină mărimea corecțiilor privind creanțele compromise, conform tabelului 2:

Tabelul 2. Situația creanțelor compromise la 31.12.2022

Termenul de achitare expirat, zile	Soldul creanțelor comerciale, lei	Cota creanțelor compromise, %	Corecții privind creanțele compromise, lei
1	2	3	$4 = 2 * 3 / 100$
1 – 30 zile	204 750	1	2 047,50
31 – 60 zile	140 250	3	4 207,50
61 – 90 zile	55 000	10	5 500
91 – 120 zile	75 000	30	22 500
peste 120 zile	28 000	50	14 000
Total	503 000	x	48 255

Sursa: elaborat de autor

1. Reflectarea mărimii corecțiilor privind creanțele compromise:

Debit contul 712 „Cheltueili de distribuire” – 48 255 lei

Credit contul 222 „Corecții (provizioane) privind creanțele compromise” – 48 255 lei

Corecțiile privind creanțele compromise determinate pe fiecare creanță și pe grupe de creanțe, se ajustează cu diferențele dintre mărimea corecțiilor calculate și soldul neutilizat al acestora conform datelor contabilității (tabelul 3), conform exemplului 4:

Exemplul 4. În conformitate cu politicile contabile ale entității „Alfa” SRL, corecțiile privind creanțele compromise se stabilesc în baza mărimii absolute acestora. Soldul neutilizat al corecțiilor privind creanțele compromise la 01 ianuarie 2022 la entitatea „Gama” SRL constituie 350 000 lei.

Tabelul 3. Situația creanțelor la 31.12.2022

Cumpărător	Soldul creanțelor comerciale, lei	Soldul creanțelor compromise, lei
1	2	3
A	115 000	27 000
B	200 000	55 000
C	60 000	120 000
Total	375 000	202 000

Sursa: elaborat de autor

1. Reflectarea ajustării mărimii corecțiilor privind creanțele compromise calculate (350 000 lei – 202 000 lei):

Debit contul 712 „Cheltueili de distribuire” – 148 000 lei

Credit contul 222 „Corecții (provizioane) privind creanțele compromise” – 148 000 lei

Determinarea mărimii provizioanelor pe creanțe în totalitate se efectuează prin produsul dintre cota medie a creanțelor compromise (raportul dintre suma efectivă a pierderilor aferente creanțelor compromise în perioadele de gestiune precedente și volumul vânzărilor nete în aceeași perioadă) și

volumul vânzărilor nete (veniturile din vânzările în credit ajustate cu valoarea bunurilor returnate și/sau cu suma reducerii de prețuri), conform exemplului 5:

Exemplul 5. Volumul vânzărilor entității „Alfa” SRL în anul 2022 a constituit 3 000 000 lei, iar valoarea bunurilor returnate – 50 000 lei. Mărima corecțiilor privind creanțele compromise se determină la finele anului în baza datelor privind volumul vânzărilor nete și pierderile aferente creanțelor compromise pentru 3 ani precedenți (tabelul 4).

Tabelul 4. Volumul vânzărilor nete și pierderi aferente creanțelor compromise

Anii	Suma totală a creanțelor	Suma pierderilor aferente creanțelor dubioase
1	2	3
2019	1 400 000	84 000
2020	2 890 000	173 500
2021	2 150 000	129 000
Total	6 440 000	386 500

Sursa: elaborat de autor

Astfel, în baza informației prezentate în tabelul 4, se determină cota medie a pierderilor aferente creanțelor dubioase conform calculului: $386\,500 / 6\,440\,000 * 100\% = 6\%$. Drept urmare, corecțiile privind creanțele compromise se vor calcula ca: $(3\,000\,000 - 50\,000) * 6\% = 177\,000$ lei și se vor contabiliza la 31 decembrie 2022 conform formulei:

1. Reflectarea mărimii corecțiilor privind creanțele compromise:

Debit contul 712 „Cheltueili de distribuire” – 177 000 lei

Credit contul 222 „Corecții (provizioane) privind creanțele compromise” – 177 000 lei

În contextul celor expuse, este necesar de subliniat că în cazul trecerii de la metoda corecțiilor la metoda directă de contabilizare a creanțelor compromise, soldul corecțiilor se decontează prin diminuarea corecțiilor privind creanțele compromise și majorarea veniturilor curente.

Ajustarea în scopuri fiscale a creanțelor compromise

În conformitate cu art.31, aln.(1) al Codului Fiscal, „se permite deducerea oricărei datorii compromise, conform legislației, dacă această datorie s-a format în cadrul desfășurării activității de întreprinzător” [4].

De asemenea, Codul Fiscal prin art.5, aln.(32) prevede că datoria compromisă vizează creanța care este nerambursabilă în cazurile în care [4]:

- a) agentul economic lichidat nu are succesori de drepturi;
- b) persoana juridică sau fizică care desfășoară activitate de întreprinzător, declarată insolubilă, nu are bunuri;
- c) persoana fizică care nu desfășoară activitate de întreprinzător și gospodăria țărănească sau întreprinzătorul individual nu are, în decurs de 2 ani din ziua apariției datoriei, bunuri sau este în insuficiență de bunuri ce ar putea fi percepute în vederea stingerii acestei datorii;
- d) persoana fizică a decedat și nu mai există persoane obligate prin lege să onoreze obligațiile acesteia;
- e) persoana fizică, inclusiv membrii gospodăriei țărănești (de fermier) sau întreprinzătorul individual, care și-a părăsit domiciliul nu poate fi găsită în decursul termenului de prescripție stabilit de legislația civilă;

- f) există actul respectiv al instanței de judecată sau al executorului judecătoresc (decizie, încheiere sau alt document prevăzut de legislația în vigoare) potrivit căruia perceperea datoriei nu este posibilă;
- g) datoria în mărime de până la 1000 de lei are termenul de prescripție expirat.

Calificarea datoriei drept compromisă, în cazurile specificate mai sus, cu excepția lit.g), are loc doar în baza documentului corespunzător prin care se confirmă apariția circumstanței respective de implicare într-o formă juridică în condițiile legii.

Din punct de vedere fiscal, legislația oferă dreptul de deducere la calcularea impozitului pe venit pentru persoanele juridice a datoriilor compromise doar în cazul existenței unei hotărâri definitive a unei instanțe de judecată sau a executorului judecătoresc. Drept urmare, în cazurile în care există hotărârea definitivă a unei instanțe de judecată sau a executorului judecătoresc – *cheltuielile cu creanțele compromise se deduc în scopuri fiscale*, iar în cazurile în care nu există hotărârea definitivă a unei instanțe de judecată sau a executorului judecătoresc – *cheltuielile cu creanțele compromise nu se deduc în scopuri fiscale*.

În aceeași ordine de idei, în ceea ce privește TVA, în cazurile în care există hotărârea definitivă a unei instanțe de judecată sau a executorului judecătoresc – *are loc trecerea în cont a TVA* (exemplul 6), iar în cazurile în care nu există hotărârea definitivă a unei instanțe de judecată sau a executorului judecătoresc – *cheltuielile cu creanțele compromise nu se deduc în scopuri fiscale*.

Exemplul 6. În urma inventarierii din luna decembrie a anului 2022 la entitatea „Alfa” SRL, au fost depistate creanțe cu termenul de prescripție expirat în mărime de 36 000 lei, inclusiv TVA – 6000 lei, pentru care nu există o confirmare în scopuri fiscale.

1. Reflectarea sumei creanței decontate (fără TVA):

Debit contul 712 „Cheltueili de distribuire” – 30 000 lei

Credit contul 221 „Creanțe comerciale” – 30 000 lei

2. Ajustarea (stornarea) sumei TVA aferentă creanței comerciale compromise:

Debit contul 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională” – (6 000) lei

Credit contul 221 „Creanțe comerciale” – (6 000) lei

Pornind de la exemplul 6, considerăm propice de a prezenta rândurile ce trebuie completate din Declarația cu privire la impozitul pe venit (forma VEN 12) [10] la determinarea venitului impozabil pentru anul 2022. Astfel, cheltuielile ce rezidă din derecunoașterea creanțelor comerciale compromise și a sumei TVA stornate, necesită să fie ajustate prin rd.03015 și rd.03016 din anexa 2D (figura 5):

Anexa 2D/
Приложение 2D

Notă la rîndul 030/ Справка к строке 030

Ajustarea (majorarea/ micșorarea) cheltuielilor conform prevederilor legislației fiscale/

Корректировка (увеличение/ уменьшение) расходов в соответствии с налоговым законодательством

Corectări Корректировки	Cod Код	Constatat în Признано в		Diferența coloana 3 – coloana 2 Разница гр.3 – гр.2
		contabilitatea financiară финансовом учете	scopuri fiscale налоговых целях	
A	1	2	3	4
Deducerea datoriilor compromise (art.31 alin.(1) din Codul fiscal) Вычет безнадежных долгов (ч.(1) ст.31 Налогового кодекса)	03015	30 000	0	(30 000)
Alte cheltuieli ce nu țin de activitatea de întreprinzător (se indică) Другие расходы, не связанные с предпринимательской деятельностью (указать)	03046	6 000	0	(6 000)
TOTAL/ ВСЕГО	030	X	X	

Figura 5. Înregistrarea creanțelor compromise și a sumei TVA aferente în Declarația cu privire la impozitul pe venit (VEN 12)

Sursa: elaborat de autor

Generalizând informația obținută în exemplul 6 în contabilitate și fiscalitate, în urma ajustărilor efectuate la entitatea „Alfa” SRL, venitul impozabil se va majora cu 6 000 lei.

Concluzii

Cercetările efectuate asupra tematicii alese permit concluzionarea că creanțele comerciale apar în cazul în care momentul livrării bunurilor, prestării serviciilor și executării lucrărilor nu coincide cu momentul încasării mijloacelor bănești. Deopotrivă, în figura 3 a prezentei lucrări s-au prezentat principalele acte normative și legislative ce reglementează modul de contabilizare a creanțelor comerciale ale entităților autohtone.

La nivel național, conform prevederilor SNC „Creanțe și investiții financiare”, contabilizarea creanțelor compromise se efectuează prin două metode: decontarea directă a creanțelor compromise pe seama cheltuielilor sau constituirea provizioanelor pentru depreciere. Potrivit literaturii de specialitate [9, p.192], metoda provizioanelor este cea corectă din punct de vedere contabil, deoarece aplicarea ei asigură respectarea principiului prudenței, a concordanței veniturilor și cheltuielilor, precum și un nivel sporit al veridicității informațiilor.

În concluzie, datorită influenței covârșitoare a creanțelor asupra mărimii, structurii și rotației activelor, lichidității, solvabilității, poziției financiare și nu doar, sarcina cea mai importantă a oricărei entități este creșterea eficienței gestionării creanțelor pe baza unei analize aprofundate a acestora.

Referințe bibliografice

1. BĂDICU, Galina; MIHAILĂ, Svetlana. Politici contabile: principii de bază și caracteristici calitative ale informațiilor. *Economica*, 2014, 90.4: 80-86.
2. BORDEIANU, O. Aspecte manageriale în contabilitatea creanțelor și datoriilor comerciale. În: *Analele Științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova*, Nr. 10, 2012, p.264-268;
3. Codul Civil al Republicii Moldova. Cod nr.1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.82-86, art.661 din 22.06.2002;
4. Codul Fiscal al Republicii Moldova. Cod nr.1163 din 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.62, art.522 din 18.09.1997;
5. DEACONU, A. Diagnosticul și evaluarea întreprinderii. București: Tribuna economică, 2000, 245p.;
6. GRIGOROI, L. ș. a. Contabilitatea întreprinderii. Ed. a III-a. Chișinău: Cartier, ASEM, 2021, 800 p.;
7. HAREA, R. Contabilitatea mărfurilor în unitățile de comerț. Chișinău: Editura ASEM, 2001, 132 p.;
8. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.27 din 28.04.2004 cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului privind inventarierea. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.123-124, art.268 din 27.07.2004;
9. SAJIN, I., NEDERIȚA, A. Probleme ale contabilității și auditului decontărilor comerciale (monografie). Chișinău: Editura ASEM, 2010, 231p.;
10. Serviciul Fiscal de Stat, Servicii fiscale electronice, Descarcă formulare. Disponibil: <https://servicii.fisc.md/formulare.aspx?tm=1&pt=1>;
11. Standardul Național de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare” aprobat prin Ordinul Ministerului finanțelor nr.118 din 06.08.2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.177-181, art.1224 din 16.08.2013.